

УДК 342.98:343.14

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2021.4.22>

О. Ю. Дубинський

доктор юридичних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи, економічних, юридичних та соціальних питань,
професор кафедри морського та господарського права
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Д. В. Бараненко

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії держави і права
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Н. П. Бортник

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного та конституційного права
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА МОДЕЛЬ ДОКАЗІВ В АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розглянуті питання використання в адміністративно-юрисдикційного процесі доказів отриманих з використанням технічних приладів в контексті законодавства, яке регулює забезпечення громадського порядку та безпеки дорожнього руху. Проаналізовано класифікацію доказів і проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій для збору і аналізу доказів у провадженні у справах про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: докази, інформаційні технології, справа про адміністративне правопорушення, технічні прилади.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси, що відбуваються в країнах Європейського Союзу, об'єднаних загальним характером політичного, економічного, соціально-культурного та правового розвитку, прискорили формування ефективної правової бази. Правоохоронні інститути ЄС спрямовані на дотримання прав людини у сфері адміністративного провадження становлять особливий інтерес для національної юридичної науки, оскільки Україна – велика держава на європейському континенті, що має спільні кордони з ЄС і є невід'ємною частиною європейської цивілізації. Україна також становить єдиний «правовий простір» з Європою, в силу поступового поглиблення інтеграції у відповідності з договором про асоціацію України і ЄС. Це робить співпрацю у сфері адміністративно-деліктного права необхідною і неминучою. Саме тому подальша інтеграція України і Європейського Союзу передбачає створення уніфікованого правового простору з єдиними підходами до проблематики дотри-

мання прав людини у сфері законодавства про адміністративні правопорушення. Незважаючи на те, що взаємодія в сфері законодавства про адміністративні правопорушення є порівняно новим напрямом політики Європейського Союзу, вказана проблема привертає увагу багатьох вчених, що особливо актуально у контексті змін у чинному адміністративному законодавстві у зв'язку з реформою правоохоронної системи держави і діяльністю Національної поліції України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній юридичній літературі питання співпраці держав-членів ЄС у сфері адміністративно-деліктного законодавства висвітлені частково і зачіпають загальні теоретичні аспекти взаємодії. Проблематику узгодження окремих інститутів адміністративно-деліктного права України та Європейського Союзу розглядали вчені: В. Авер'янов, О. Андрійко, О. Банчук, О. Бандурка, Ю. Битяк, Н. Бортник, А. Васильєв, І. Голосніченко, С. Гончарук, Є. Додін,

М. Дорогих, В. Заросило, В. Зуй, Р. Калюжний, Л. Коваль, М. Ковалів, В. Колпаков, В. Опришко, О. Остапенко, І. Пахомов, В. Петков та ін. Водночас внесення змін в адміністративне законодавство відповідно до Закону України від 23.12.2015 р. № 901-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» вимагає комплексного дослідження теоретичних і практичних аспектів забезпечення прав і свобод людини у сфері провадження у справах про адміністративні правопорушення з погляду на нормативну базу ЄС.

Метою статті є правова характеристика нових видів доказів, які застосовуються в адміністративному законодавстві з огляду на законодавство про проступки в країнах Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Реалізація правових аспектів Угоди про асоціацію України і Європейського Союзу вимагає не тільки підвищення ефективності державного управління за рахунок реформування усіх ланок державного апарату але й реформування національного законодавства за рахунок адаптації до законодавства країн Європейського Союзу у тому числі у сфері адміністративного та інформаційного законодавства. Як зазначає Н. Мороз, розвиток інформаційної сфери пов'язаний насамперед із задоволенням інформаційних потреб [1, с.45].

Прийняття Законів України від: 02.07.2015 р. № 580-VIII «Про Національну поліцію», 14.07.2015 р. № 596-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху»; 23.12.2015 р. № 901-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» внесло низку змін у матеріальну та процесуальну частини законодавства про адміністративні правопорушення, що вимагає, передусім, розгляду доказової бази.

Зміни внесені в Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), мали на меті введення інформаційних технологій у сферу забезпечення безпеки дорожнього руху. Використання інформаційних технологій покликане спростити і прискорити процес розгляду спорів, за рахунок скорочення часу на обмін інформацією між учасниками процесу.

Таке широке використання інформаційних технологій ставить завдання перегляду окремих положень адміністративно-процесуального

права, оскільки тягне за собою впровадження інформаційних технологій в адміністративний процес.

Досвід зарубіжних країн показує що багато правових інститутів не вимагають значного реформування в умовах впровадження інформаційних технологій. Як зазначає Г. П. Джозеф (Gregory P. Joseph) «новизна проблем доказування виникає з новизни засобів інформації – отже, ці проблеми по суті є фактичними та можуть бути вирішені прямим застосуванням існуючих принципів, способом подібним тому, коли вони застосовуються до традиційних речових доказів і доказів, які генеруються комп'ютером» [2, с. 19]. Можливість застосування діючих норм права до процесуальних відносин з використанням інформаційних технологій не знімає необхідності у тлумаченні правових норм з урахуванням особливостей інформаційних технологій. Використання інформаційних технологій неминуче впливає на діяльність суду та інших учасників процесу з розгляду і вирішення справи про адміністративні правопорушення при розгляді як доказу інформації, що утворена з використанням інформаційних технологій.

Докази, утворені з використання інформаційних технологій у справах про адміністративні правопорушення (далі – докази), у контексті досліджень Є. Додіна можна класифікувати з урахуванням виду, характеру і обсягу фактичних даних [3, с. 54]. Відносно обставин, за визначенням В. Косака, докази поділяються на прямі та непрямі докази, де основним критерієм розмежування є відмінності в обґрунтуванні факту, що доказується [4, с. 309]. Прямі докази встановлюють суть справи, або спростовують обставини, що підлягають доказуванню (наприклад, в разі застосування технічного засобу для визначення стану алкогольного сп'яніння водія або відеофіксації порушення правил дорожнього руху водієм транспортного засобу).

Непрямі докази встановлюють і обґрунтовують будь-які другорядні факти пов'язані з предметом доказування (наприклад, встановлення стану сп'яніння щодо ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції [5]). Поділяючи наукові погляди авторів Науково-практичного коментаря Кодексу України про адміністративні правопорушення Н. Бортник, К. Белякова, С. Морозова, О. Остапенка, С. Петкова, на нашу думку, такі докази можуть надати безпосереднє значення в досягненні істини, але у відсутності

законодавчого закріплення вони не можуть бути прямими доказами. Процесуальне призначення прямих і непрямих доказів є встановлення фактичних даних, які в загальній сукупності можуть встановити обставини, що мають значення для провадження [6].

З погляду на дослідження О. Круглова докази доцільно класифікувати в залежності від джерела формування на первинні та вторинні [7]. До перших відносяться дані, отримані з першоджерел (оригінал документів, покази свідків тощо). До другої – впорядковані, в ході інформаційних перетворень, що призводять до втрат у процесі суб'єктивізації інформації, знакові структури соціокультурної дійсності (наприклад, копії документів, копії речових доказів тощо). Розмежування первісних і вторинних доказів визначається моментом їх формування. Вторинні докази мають значення при використанні для встановлення первинних доказів. Так, наприклад, сліди транспортних засобів на місці вчинення дорожньо-транспортної пригоди. Інформаційні технології дають змогу отримати первинні та вторинні докази. Документи у віртуальному просторі мають першоджерело інформації. Поширення інформації може спотворити або надати інший зміст.

У контексті дослідження Є. Додіна відповідно до єдності фактичного змісту та процесуальної форми докази класифікуються на належні, допустимі, достовірні та достатні [8, с.47]. Визначення посадовою особою, які докази є допустимими, достовірними та достатніми, здійснюється при оцінці доказів, передбаченій ст. 252 КУпАП. Допустимими доказами вважаються докази, які придатні для встановлення обставин, що мають значення для провадження, відповідають вимогам закону щодо джерел, порядку виявлення та фіксації.

В узагальненнях судової практики застосування законодавства Верховним Судом України «Про якість складання й оформлення судових рішень у кримінальних справах та справах про адміністративні правопорушення» зазначено, що при розгляді справи про адміністративне правопорушення зібрані у справі докази повинні оцінюватися відповідно до статті 252, а також з урахуванням вимог закону про їх отримання (ст. 251 КУпАП) закріплення і дослідження доказів [9].

Цей критерій дуже важливий для всіх видів доказів – матеріальних предметів і документів, електронних і віртуальних документів і тих, що можуть виникнути в майбутньому, оскільки

забезпечують застосування посадовою особою тільки тих доказів, які відповідають закону і отримані на законних підставах, що в свою чергу гарантує винесення справедливого рішення у справі про адміністративне правопорушення при достовірних та достатніх доказах.

Тут важливим аспектом є те, що критерії достовірності та достатності мають місце у всіх процесуальних кодексах України, за винятком КУпАП. Наприклад, в ст. 34 ГПК України передбачена судова оцінка належності, допустимості, достовірності доказів, а також їх достатності. Так, доказ визнається судом достовірним, якщо в результаті його перевірки та дослідження з'ясується, що відомості, які містяться в ньому відповідають дійсності.

Достовірні докази визначаються з урахуванням їх змісту, тобто відповідності фактичних даних об'єктивній дійсності. Тому, якщо доказ викликає непереборні сумніви в його змісті, то його може бути визнано недостовірним, наприклад, якщо свідок дає суперечливі свідчення щодо часу, місця, обставин при його вчиненні, кольору автомобіля – учасника дорожньо-транспортної пригоди тощо, то подібні свідчення викликають непереборні сумніви в їх достовірності. Однак, не у всіх випадках можна зробити об'єктивний висновок про достовірність або не достовірною доказів, наприклад, якщо свідок має фізіологічні дані, які у певних умовах не дають змогу точно визначити об'єктивну реальність.

Достатність доказів становить факультативну ознаку в провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Достатність означає, що в ході провадження були зібрані всі необхідні докази для винесення обґрунтованого рішення. При цьому достатність доказів визначається посадовою особою на підставі свого внутрішнього переконання, що нерідко призводить до того, що одну і ту ж сукупність доказів посадові особи оцінюють по-різному, оскільки критеріїв достатності доказів не встановлено.

Багато вчених поділяють докази в залежності від того, що (матеріальний об'єкт) або хто (особа) є джерелом доказів, і з урахуванням цього ділять їх на особисті і речові докази. Так, на думку В. Косик, критерієм розмежування доказів є спосіб закріплення і збереження фактичних даних [4, с. 309]. Він розділяє докази на особисті і речові (предметні). Якщо факти виходять від людини, то такий доказ є особистим, а якщо ж представлені відомості про неживі факти, речі, то такі докази є речовими. Білоруський вчений С. Курильов, крім зазначених

видів доказів, виділив ще змішаний вид доказів, до якого відносить висновок експерта, факти впізнання, результати слідчого експерименту і тощо [10, с. 177-179]. Хоча на думку М. Штефана висновок експерта відноситься до особистих доказів [11, с. 59].

З урахуванням збільшення обсягів фактичних даних, найбільш обґрунтованим видається поділ доказів на особисті, речові та інші (змішані) докази. Особистими доказами варто вважати такі відомості, які мають безпосереднє відношення до предмету доказування, носієм яких є людина, тобто попередньо отримана інформація сприймається його свідомістю і переробляється нею. Як зауважував Є. Додін, на процес пізнання фактичних даних впливає суб'єктивне сприйняття інформації з урахуванням світогляду, праворозуміння та правосвідомості [3, с. 60-61].

Стосовно провадження у справах про адміністративні правопорушення до особистих доказів відносяться фактичні дані, які містяться в протоколах про адміністративне правопорушення, передбачених КУпАП, показах потерпілого, поясненнях особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, показах свідків, висновку експерта [3, с. 76-79].

Особисті докази мають різні форми передачі даних: усну, письмову, графічну (креслення, схеми, малюнки тощо). Форми відображення інформації людиною зумовлюють різні класифікації, де основним критерієм є форми відображення доказів (аудіальні, візуальні та інші докази).

Згідно ст. 251 КУпАП речовими доказами визнаються покази технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, працюючими в ручному або в автоматичному режимі; засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, працюючими в автоматичному режимі, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, документи. Речовим доказом може бути особистий доказ, наприклад, протоколом про вилучення речей і документів. Розмежувальною складовою між особистими і речовими доказами є те, що особисті виходять тільки від людини та створюються тільки нею, а речові – це продукт, що утворився після певного правового встановлення посадовою особою.

З розвитком інформаційних технологій категорія змішані докази, отримані (як зазначають автори статті «Докази» Юридичної енциклопедії М. Михеєнко, М. Штефан), із застосуванням електронно-обчислювальної техніки, дещо змінили традиційне поняття [12, с. 270-271]. Розуміння документа змінилося з появою електронних документів, а з виникненням правопорушень у сфері комп'ютерних технологій, поняття речового доказу не повною мірою відповідає реальності, оскільки нині мають місце такі фактичні дані, які складно асоціювати з предметами матеріального світу, електронні докази (комп'ютерні, мобільні, віртуальні) [13].

У цьому випадку суттєвим є відповідність правил збирання та закріплення доказів чинному законодавству. Говорячи про докази, що суперечать закону за різними підставами, доцільно зауважити, що це фактичні дані, які не відповідають вимогам закону, а це унеможливає їх подальше використання як доказів. Відповідно до ст. 129 Конституції України, здійснення правосуддя не допускає використання доказів, отриманих з порушенням закону, аналогічна норма передбачена ст. 251 КУпАП. Прикладом щодо провадження у справах про адміністративні правопорушення є порушення процесуальних правил складання протоколу про адміністративне правопорушення (ст. 256 КУпАП). Протокол складений з порушеннями вимог зазначеної статті, може бути не прийнятий як доказ, а справу про адміністративне правопорушення може бути припинено через некомпетентність посадової особи, яка його склала [14].

Абсолютно протилежними є докази, що не суперечать закону, які відповідно зібрані та долучені до матеріалів справи як докази у відповідності до норм чинного законодавства.

Відповідно до ст. 251 КУпАП до доказів відносяться: протокол про адміністративне правопорушення; інші передбачені протоколи; пояснення особи, щодо якої ведеться провадження; покази потерпілого; покази свідків; висновки експерта; покази спеціальних технічних засобів; речові докази; пояснення фахівця; документи, зафіксовані і в письмовій, і в іншій формі; доручення і запити; інші документи.

У цьому контексті доцільно звернути увагу на нову форму доказу – електронну. Визначення електронної форми подання інформації міститься у ст. 3 Закону України від 03.09.2015 р. № 675-VIII «Про електронну комерцію» – спосіб документування інформації, що означає ство-

рення, запис, передачу або збереження інформації у цифровій чи іншій нематеріальній формі за допомогою електронних, магнітних, електромагнітних, оптичних або інших засобів, здатних до відтворення, передачі чи зберігання інформації. Електронною формою подання інформації вважається документування інформації, що дає змогу її відтворювати у візуальній формі, придатній для сприйняття людиною.

Зміни в КУпАП, внесені Законами України від 14.07.2015 р. № 596-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» та 23.12.2015 р. № 901-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» дозволили повною мірою використовувати докази зафіксовані в електронному вигляді в адміністративно-юрисдикційній практиці.

Електронні документи в провадженні у справах про адміністративні правопорушення можуть бути і новою формою традиційного документа, і об'єктом правопорушення. Наприклад, згідно зі ст. 212-6 КУпАП настає адміністративна відповідальність у разі здійснення незаконного доступу до інформації в інформаційних (автоматизованих) системах, незаконне виготовлення чи розповсюдження копій баз даних інформаційних (автоматизованих) систем.

Однак, незважаючи на всю важливість цього виду доказу, в КУпАП не міститься норми, яка визначає поняття електронного документа, тому необхідно включити цей вид доказу доповнивши ст. 251 «Докази» КУпАП.

Зазначену статтю КУпАП доцільно доповнити близьким за змістом до електронного документа віртуальним документом, що становить, значною мірою, новий вид документа, який може мати доказове значення у провадженні. Такий вид документа притаманний виключно мережі Інтернет і може міститися на різних сайтах, в соціальних мережах тощо. З огляду на дослідження Г. П. Джозеф (Gregory P. Joseph), це безпосередньо пов'язано з низкою чинників зумовлених технічними характеристиками сучасних інформаційних систем (Authentication Of Website Data, Self-Authentication, Judicial Notice, Chat Room Evidence, Internet Archives, Temporary Internet Files, Search Engines, Social Networking Sites, Hearsay Issues With Internet Evidence, Data Entry, Business And Public Records) [2, с. 20-27]. Основною особливістю віртуального документа є те, що на відміну

від електронного документа, який повинен мати обов'язковий атрибут, що його ідентифікує – електронний підпис, цей документ не має юридичних засобів ідентифікації його творця, персоніфікація його укладачів під силу лише експертам і спеціалістам, які володіють спеціальними технічними знаннями у цій сфері. Такий стан справ є досить вигідним для правопорушників, оскільки можливий об'єкт правопорушень і вид доказу не закріплений у чинному законодавстві. При цьому щодо тих віртуальних документів, які вже містять в собі дані про його укладача (творця) в юридичній практиці є прецеденти їх відповідного забезпечення [2, с. 20-22].

Поняття електронний документ у контексті провадження у справах про адміністративні правопорушення необхідно доповнити розглянутим новим видом доказів, які отримані з використанням мобільного зв'язку. Важливість цього виду доказів є для тієї категорії справ, де визначення місцезнаходження правопорушника або іншої особи має суттєве значення, наприклад, якщо правопорушник ховається від осіб, які здійснюють провадження, або зник з місця дорожньо-транспортної пригоди, але при цьому у потерпілих, свідків або посадових осіб є дані про номер його мобільного телефону.

Стаття 279-4 КУпАП передбачає, що за бажанням власника транспортного засобу інформація про фіксацію в автоматичному режимі адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, вчиненого на належному йому транспортному засобі, може передаватися з використанням повідомлень рухомого (мобільного) зв'язку або електронної пошти.

Необхідно доповнити ст. 251 КУпАП доказами сфери комп'ютерних технологій, оскільки останні забезпечують належне зберігання, обробку та поширення інформації, яка часто має значення для адміністративно-юрисдикційного провадження. Цей вид доказів має особливе значення для адміністративно-правової протидії незаконному використанню та поширенню програмного забезпечення, захищеного законом; у сфері незаконного отримання інформації про персональні дані тощо. Такі види правопорушень кваліфікуються за статтями 51-2, 188-39 КУпАП, які передбачають адміністративну відповідальність за порушення авторських та суміжних прав, а також за порушення встановленого законом порядку збору, зберігання, використання або поширення інформації про персональні дані. Ці докази є матеріаль-

ними об'єктами, але відповідають віртуальним і електронним документам з властивою їм різною програмною і іншою специфікою.

На думку Р. В. Кимлик, чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення не заперечує існування процесу доказування під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Про це свідчать ст.ст. 251, 252 Кодексу. Водночас, нормативне закріплення лише двох статей не створює належних умов для забезпечення такого багатогранного явища, як доказування. Останнє має відображатись через врегулювання його основних категорій: предмета, меж, суб'єктів, елементів, засобів доказування, умов допустимості, належності, достовірності, достатності доказів тощо. Гносеологічна характеристика доказування свідчить про те, що пізнання в адміністративно-деліктному провадженні підлягає загальним гносеологічним закономірностям і як будь-яка галузь пізнавальної діяльності здійснюється за законами матеріалістичної теорії відображення. У процесуальному доказуванні відображаються принципи сучасної гносеології: принцип відображення, принцип діяльності і принцип розвитку [15, с. 24-25].

Водночас, як зазначав Є. Додін у 1973 році, під оцінку доказів розуміється логічний процес визначення ролі та місця зібраних доказів у встановленні істини у справі. Підставою для такого процесу є оперативна самостійність осіб, які застосовують право [8, с. 54].

Специфіка адміністративного права, особливості засобів і сфери прикладання адміністративних норм, положення посадових осіб в системі державного апарату – все це, без сумніву, позначається на їх правосвідомості і призводить до виділення та відокремлення адміністративно-правової свідомості. У зв'язку з цим, роль регулятора у формуванні внутрішнього переконання осіб, які застосовують право, при оцінці доказів в адміністративному процесі відіграє передусім не правосвідомість взагалі, а заснована на її загальних принципах і ідеях адміністративно-правова свідомість. На відміну від адміністративно-правової свідомості, яка властива постійно посадовій особі, внутрішнє її переконання позначається тільки при розгляді конкретної справи. Наявність внутрішнього переконання про події і обставини конкретної адміністративної справи ще до її розгляду може свідчити про упередженість посадової особи до справи. Внутрішнє переконання має створюватися в результаті всебічного і ретель-

ного дослідження всіх обставин справи, всіх зібраних у справі доказів. Воно повинно спиратися на об'єктивні факти і обставини справи та в жодному випадку не може бути довільним, необґрунтованим. Але для цього особа, яка застосовує право, зобов'язана опанувати всіма прийомами і методами збору, дослідження та оцінки кожного з доказів, допущених законом в адміністративному процесі [8, с. 59].

Проведений аналіз теоретичних підстав доказів у справах про адміністративні правопорушення має практичну складову. Закони України: від 14.07.2015 р. № 596-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» та від 23.12.2015 р. № 901-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» внесли зміни у порядок притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції.

За вчинення 27 складів адміністративних правопорушень передбачених КУпАП, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, протокол про адміністративне правопорушення не складається, а виноситься тільки постановою. У випадку оскарження правопорушення у сфері громадського порядку та безпеки складається протокол, який є додатком до постанови. Про притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, протокол не складається.

З указанного вище виникає питання про фіксацію доказів. Стаття 283 «Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення» КУпАП прямо не вказує про особисті та реальні докази. Водночас зазначається, що у постанові повинно бути вказано технічний прилад, яким здійснено фото або відеозапис. З погляду на матеріали курсу «Основи патрульної служби» первинної професійної підготовки (спеціалізації) слухачів патрульної служби, поліцейські під час несення служби повинні мати включеним відео реєстратор для фіксації правопорушень. Пункт 10 розділу VI «Права працівників патрульної служби» Положення про патрульну службу МВС дозволяє використовувати технічні засоби та технічні прилади для виявлення і фіксації правопорушень відповідно до законодавства [16].

Тобто доказом учинення адміністративного правопорушення, розгляд якого віднесено до компетенції Національної поліції, є інформація з відеореєстратора, зафіксована в постанові у справі про адміністративне правопорушення.

Це повинно бути зазначено у Стандартних операційних процедурах / робочих методиках патрульної поліції [17]. Також нормативним актом повинно бути визначено технічні параметри відеореєстратора. Відповідно до норм ЄС спеціальний технічний засіб у нашому випадку відеореєстратор – це технічно справний прилад, правовий статус якого закріплений в установленому законом порядку, призначений для виконання спеціальних вузькопрофільних завдань відповідних спеціалізованих структур, коло яких визначено виключно законом, має відповідні сертифікати та пройшов метрологічну повірку.

У контексті адаптації національного законодавства відповідно до Угоди про асоціацію України і ЄС технічні параметри відеореєстратора повинні забезпечити обізнаність суду, аутентифікацію інформації (форми та змісту) і джерела інформації, ідентифікацію електронного документа.

Достовірність доказів, створених за допомогою відеореєстратора у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, яка дозволить надати їм статус речового доказу, може бути забезпечена за допомогою проведення відповідної експертизи. Як речовий доказ інформація відеореєстратора, на нашу думку, може виступати у випадках:

- інформація отримана з технічного засобу, що не має зовнішніх пошкоджень, має відповідні сертифікати, пройшов метрологічну повірку, є інструкція щодо його застосування;

- інформація отримана з приладу, що не має системи автоматичної фото- і відеофіксації, перетворена в документальну процесуальну форму (протокол) у відповідності до закону уповноваженою посадовою особою;

- інформація отримана з приладу, що працює в режимі автоматичної фото- і відеофіксації, поданої у вигляді постанови про адміністративне правопорушення, вираженої у формі електронного документа, підписаного електронним підписом.

На нашу думку, вказане вище повинно бути визначено підзаконним нормативно-правовим актом, який описує застосування технічних засобів (наприклад, Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препара-

ратів, що знижують увагу та швидкість реакції) та відображено у нормативно-правових актах, що регламентують процесуальні аспекти адміністративно-юрисдикційної практики Національної поліції – інструкцій з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі [18; 19].

Відсутність нормативного визначення негативно впливає на сферу адміністративно-юрисдикційної діяльності у сфері забезпечення громадського порядку та безпеки дорожнього руху та на імідж Національної поліції України. Це наочно видно за матеріалами веб-сайту громадської організації «Дорожній контроль».

Висновки. Упровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій, використання електронної інформації, комп'ютерної техніки підвищують точність і об'єктивність знань. Для забезпечення прав і свобод людини у процесі розгляду справ про адміністративні правопорушення необхідним є дотримання форми та змісту адміністративно-процесуальних відносин. Неможливо збереження цілісності адміністративно-процесуальних відносин, якщо для досягнення цілей адміністративного провадження існує об'єктивна необхідність у здійсненні певних дій, які не передбачені відповідною процесуальною формою. Докази сфери комп'ютерних технологій в провадженні у справах про адміністративні правопорушення – це інформаційні дані, що існують у певному файловому середовищі, представлені в доступній формі для сприйняття, які зберегли електронні відомості протиправної дії або бездіяльності щодо обставин, які підлягають встановленню, пройшли певне експертне дослідження та мають значення для справи. Швидкість обробки, передачі, доступність, точність електронної інформації не створює якісно нових властивостей доказів. У доктринальному плані електронна інформація нічого нового в класичну систему доказів не вносить, адже в основі цієї системи лежить постулат про оцінку посадовою особою або суддею будь-яких відомостей за своїми внутрішніми переконаннями, в якому б вигляді і яким би способом вони не подавалися. Відносно інформації, що становить зміст доказів, завжди повинна існувати можливість аутентифікації й ідентифікації, тобто перевірки цілісності та незмінності інформації на електронному носії. Нові інформаційно-технологічні можливості щодо верифікації доказу, який містить елек-

тронну інформацію, дозволяють зробити висновок про те, що законодавча техніка відстає від змін, що відбуваються в адміністративно-процесуальному регулюванні під впливом інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Список використаної літератури:

1. Мороз Н. С. Державна інформаційна політика України у сфері інформатизації діяльності органів державної влади. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2015. № 825. С. 42–47.
2. Gregory P. Joseph. The facts may be new, but the rules are familiar. *Internet And Email Evidence (Part 1). The Practical Lawyer*. 2012. February. P. 19–30. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/tpl1112_joseph.pdf
3. Додин Е. В. Доказательства в административно-юрисдикционной деятельности органов внутренних дел: учеб. пособ. К.: НИ и РИО Киев. высш. школы МВД, 1985. 100 с.
4. Косик В. В. Види доказів у провадженні в справах про адміністративні правопорушення. *Форум права*. 2012. № 3. С. 308–312. URL: [FP_index.htm_2012_3_54\(1\).pdf](FP_index.htm_2012_3_54(1).pdf)
5. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: Наказ МВС України, МОЗ України від 09.11.2015 р. № 1452/735. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>
6. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення станом (на 14.04.2015) / Бортник Н. П., Беляков К. І., Петков С. В., Остапенко О. І. та ін. // За заг. ред. Петкова С. В., Морозова С. М.. К.: Вид-во ЦУП, 2015. 736 с.
7. Круглов О. М. Доказування і докази у справах про адміністративні правопорушення посадових осіб: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Харків, Нац. ун-т внутр. справ, 2003. URL: <http://mydisser.com/ua/catalog/view/6/352/3884.html>
8. Додин Е. В. Доказательства в административном процессе. М.: Изд-во «Юридическая литература», 1973. 192 с.
9. Про якість складання й оформлення судових рішень у кримінальних справах та справах про адміністративні правопорушення. Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України / Верховний суд України офіційний веб-сайт. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/DBAE9855550C9F0DC2257B7C00383388?OpenDocument&Highlight=0,%E4%EE%EA%E0%E7%E8](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/DBAE9855550C9F0DC2257B7C00383388?OpenDocument&Highlight=0,%E4%EE%EA%E0%E7%E8)
10. Курьлев С. В. Избранные труды. (Наследие права). Минск: Редакция журнала «Промышленно-торговое право», 2012. 607 с.
11. Штефан М. Й. Цивільний процес. Вид. 2-ге, перероб і доп. К.: Вид. «Ін-Юре», 2001. 648 с.
12. Михеєнко М. М., Штефан В.В. Докази. Юридична енциклопедія [Гол. ред. Ю.С. Шемшукенко]. К.: Вид.-во «Українська енциклопедія», 1999. Т. 2. 742 с.
13. Електронний доказ. *Закон@Бізнес*. 26.12. – 08.01.2016. № 52 (1246). URL: http://zib.com.ua/ua/120705-elektronniy_dokaz_yak_pravove_regulyvannya_ne_zvazhae_na_te.html
14. Ярмак О. М. Протокол про адміністративне правопорушення як джерело доказів у провадженні в справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2014. 20 с.
15. Кимлик Р. В. Гносеологічні та правові засади доказування у справах про адміністративні правопорушення неповнолітніх. *Наук. вісник Нац. ун-ту ДПС України (економіка, право)*. 2014. № 2(65). С. 22–28.
16. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС: Наказ МВС України від 02.07.2015 р. № 796 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>
17. Стандартні операційні процедури / робочі методики патрульної поліції. URL: <http://reforms.in.ua/ua/reform/indicator/7568>
18. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 р. № 1376. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>
19. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>

Dubynskyi O. Yu., Baranenko D. V. Bortnyk N. P. Information and telecommunication model of evidence in the administrative-jurisdictional process

The questions used in the process of administrative and jurisdictional evidence obtained using technical devices in the context of the law governing public order and traffic safety. Analyzed evidence and classification problems using information and communication technologies to collect and analyze evidence in proceedings in cases of administrative offenses.

Key words: *evidence, information technology, the case of an administrative offense, technical devices.*